

Tromsø internasjonale filmfestival
Boks 285
9253 TROMSØ

21.03.06

Kultur- og kirkedepartement
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

INNSPILL TIL EN NY FILMPOLITIKK

INNLEDNING

Tromsø internasjonale filmfestival er ikke blant høringsinstansene for høringsnotatet kjent som Rambøll-rapporten, men vi har lest rapporten med stor interesse. Vi oppfatter oss selv som en del av den norske filmbransjen, og vi har valgt å komme med merknader og innspill som vi håper vil bidra til å gjøre rapporten til en enda bedre redskap for departementets utforming av en ny norsk filmpolitikk.

Etter vår oppfatning er rapporten mangelfull når det gjelder kartlegging av vår del av bransjen, nemlig formidlingsleddet. Dette leddet oppfatter både kino og filmfestival som de viktigste steder hvor filmproduksjoner møter sitt publikum direkte. Rapporten har derfor lite å by på når det gjelder vurdering av den nåværende situasjonen, og tilsvarende lite når det gjelder å legge føringer for en framtidsrettet, helhetlig filmpolitikk.

Vi vil forsøke å synliggjøre vår rolle i denne sammenheng, og vil samtidig argumentere for at vår virksomhet må styrkes i takt med utvikling av filmbransjen ellers.

BAKGRUNN

Tromsø internasjonale filmfestival (TIFF) ble arrangert for 16. gang i 2006. TIFF er landets største filmfestival målt i antall besøk (44 804 i 2006). Deltakerne er en bredt sammensatt gruppe av filminteresserte folk fra 15 år og oppover. Vi har ca 6 000 deltakere hvert år på filmfestivalen. Av disse er ca 1 800 tilreisende.

Hvert år viser vi ca 60 spillefilmer, i hovedsak filmer som ikke tidligere er vist i Norge. Vi har spesialisert oss på den ”smale” filmen, det vil si kvalitetsfilmer fra alle verdensdeler, filmer utenfor mainstream, i hovedsak filmer som ellers ikke blir vist på kino i Norge. Vi viser film på 10 forskjellige lerreter i Tromsø sentrum, og på 2 eksterne visningsteder. I tillegg til filmprogrammet arrangerer vi, eller er medarrangør av, konferanser, seminarer, kompetansegivende kurs og bransjetreff. TIFF er et viktig møtested for alle ledd i den norske filmbransjen.

De siste årene har vi hatt i snitt 120 presseakkrediterte fra inn- og utland. I 2006 hadde vi pressedekning i norske aviser som samlet kom på 58 helsider (i tillegg til dekning i lokalavisene). I radio og fjernsyn var det dekning på til sammen 117 minutter i tillegg til dekning i de lokale kanalene.

Det blir utdelt flere priser hvert år under filmfestivalen:

- En importpris til beste spillefilm (kr 75 000 i importstøtte fra Norsk filminstitutt som går til distributøren som tar filmen inn i norsk distribusjon)
- Den norske fredsfilmpris (i samarbeid med Senter for Fredsstudier ved Universitetet i Tromsø og Studentnettverk for fred)
- Den internasjonale filmkritikerprisen (utdeles av den internasjonale paraplyorganisasjonen for profesjonelle filmkritikere og journalister, FIPRESCI)
- Don Quijote-prisen (utdeles av paraplyorganisasjonen for filmklubber, FICC)
- Tromsøpalmen til beste film i Film fra Nord-programmet (samarbeid mellom TIFF og POEM Northern film og Media Centre i Oulu, Finland; Filmpool Nord i Luleå, Sverige; Film i Västerbotten, Umeå, Sverige; Nordnorsk Filmsenter, Honningsvåg, Norge, €5000 til regissøren)
- Bittelitt til den beste 1-minuttsfilm fra Nordnorge (samarbeid mellom TIFF, Nordnorsk filmsenter og Ungdomskulturhuset Tvibit. Juryens vinner får et digitalt videokamera donert av Nordnorsk filmsenter, publikumsvinneren får et partoutkort til neste års filmfestival)

TIFF har fungert som en viktig kanal for lansering av norske spillefilmer som skal på kino. De siste 6 årene, har 5 av åpningsfilmene på TIFF vært norsk:

Oljeberget av Aslaug Holm (2006), *En folkefiende* av Erik Skjoldbjærg (2005), *På hau i havet* av Knut Erik Jensen (2004), *Salmer fra kjøkkenet* av Bent Hamer (2003) og *Hefstig og begeistret* av Knut Erik Jensen (2001). I 2005 satte vi for øvrig rekord for norske filmpremierer på TIFF (og muligens for alle norske filmfestivaler), når vi hadde tre norske spillefilmer i hovedprogrammet, og kunne i tillegg presentere tre norske spillefilmer på Filmtreffet (Film&Kinos program for landets kinosjefer som ble arrangert under festivalen). Dette skjedde i tett samarbeid med distributørene, som et ledd i deres markedsføringsstrategi for filmen.

Norsk film inngår som en viktig del av vår programprofil, ikke minst gjennom programmet Film fra Nord, hvor vi presenterer kort- og dokumentarfilmer fra hele Barentsregionen. Film fra Nord er et viktig visningsvindu både i forhold til den generelle målsetningen for norsk filmpolitikk mht til å ivareta talent- og kompetanseutvikling, og sett i sammenheng med den regionale satsning i Nord-Norge. I forhold til talent- og kompetanseutvikling er gode visningssteder for uavhengig kort- og dokumentarfilm av uvurderlig betydning. Særlig kortfilm har ellers få gode distribusjonskanaler i Norge. Det spesielle med Film fra Nord-programmet er i denne sammenheng at det også når ut til ”vanlige” publikummere, med et besøk på ca 3 500 de siste to årene. Film fra Nord/TIFF er godt etablert som det viktigste visnings- og møtested for filmbransjen i regionen. Vi har også et godt samarbeid på plass med de regionale fondene som allerede er etablert i Nord-Finland og Nord-Sverige. Vi har bl.a. vist flere spillefilmer co-produsert av Filmpool Nord, det regionale fondet i Nord-Sverige.

MERKNADER

Høringsnotatet drøfter markedsandel for norske filmer (pkt 3.3.2), kinomarkedet og utvikling i besøk for norske filmer (pkt 3.3.3), de ulike støtteordningene og de filmpolitiske målsettingene og virkemidlene (4.2, 4.3, og 4.4), uten å nevne filmfestivalenes rolle for formidling av norsk film. På side 70 blir ”Den norske filmfestivalen” i Haugesund nevnt, men da kun som et eksempel på hva slags rolle Film&Kino spiller i formidling og profilering av norske produksjoner som arrangerer av festivalen. Den viktige rollen Film&Kino spiller for norsk film gjennom den støtten organisasjonen gir til de regionale filmfestivalene (filmfestivalene i Tromsø, Bergen og Trondheim og barnefilmfestivalen i Kristiansand) er ikke nevnt.

Det er videre behov for presisering av en beskrivelse av Film&Kinos oppgaver som står på side 55, pkt 4.2.2 i rapporten. Der står det at organisasjonen *arrangerer* ”en rekke større og mindre filmfestivaler i Norge hvert år”. Film&Kino arrangerer ikke, men *støtter* flere festivaler og andre filmkulturelle tiltak gjennom sin oppgave som forvalter av den statlige avgiften til Norsk Kino-og Filmfondet (en oppgave vi mener de bør beholde).

Denne feilen er dessverre symptomatisk for rapportens manglende forståelse for betydningen av formidlingsleddet i realiseringen av en ny norsk filmpolitikk. Kinoenes rolle som formidler av norsk film får generelt en ensidig og utilstrekkelig behandling i rapporten, mens en drøfting av festivalenes rolle i formidling av norsk film er helt fraværende. Vår erfaring er at norske filmer som er blitt lansert på TIFF har i mange tilfeller fått en bedre start på kino. Festivalen representerer en spennende ramme om filmen, med muligheten for at regissøren og andre medvirkende er til stede og presenterer den, det blir spesielt mye medieomtale og utsolgte saler; alt dette er med på å gi filmen en kick-start på sin vei til kinodistribusjon

Det kan nevnes at to av filmene som står på lista over norske filmer som har fått omfattende kinodistribusjon i utlandet (s. 22 i rapporten, pkt 3.3.3) - *Hefstig og Begeistret* og *Salmer fra kjøkkenet* - hadde sine verdenspremierer i Tromsø. Det er ikke nevnt i rapporten at disse filmene har deltatt på filmfestivaler verden over, som viktige ambassadører for norsk film. *Salmer fra kjøkkenet* mottok hederlig omtale fra den internasjonale juryen av filmkritikere (FIPRESCI) i 2003, og i år fikk *Oljeberget* de internasjonale kritikernes hovedpris. Slik oppmerksomhet er en nyttig redskap i markedsføring av norsk film i utlandet.

Under Regionale tiltak (pkt 5.2) kan man lese at ”Tromsø er kjent for et aktivt og sterkt miljø i form av et godt produsentmiljø og sin internasjonale film festival.” Dette er en heller diffus formulering, og hva som kjennetegner dette forholdet er ikke nevnt i rapporten, men vi vil i det minste gjerne understreke at de to partene er gjensidig avhengig av hverandre. Produsentmiljøet har siden festivalens unnfangelse artikulert sine forventinger til arrangementet i form av et enkelt bilde: Filmfestivalen skal være et lokomotiv for regionen. Miljøet er veldig bevisst behovet for, og verdien av, å få vist sine filmer på en internasjonal filmfestival som faktisk ligger i deres egen landsdel. TIFF har på sin side svart med en økt satsing på Film fra Nord programmet, noe som innebærer stadig økende kvalitetskrav til produksjonsmiljøet som vi mener er med på å utvikle det profesjonelle miljøet i riktig retning. Vi må også legge til at TIFFs verdi som møtested for bransjen kan ikke overvurderes.

Under pkt 5.2 kan man også lese at Nordnorsk filmsenter har ”kontorfasiliteter” på Verdensteatret i Tromsø. Først bør det forklares at Verdensteatret, ferdig i 1916, er Nord-Europas eldste kinobygg som var bygd som kino og som fortsatt er i drift som kino. Det må påpekes at plassering av Nordnorsk filmsenter sitt gjestekontor ikke er tilfeldig. Der sitter nemlig også filmfestivalens administrasjon og utvikler blant annet et prosjekt som heter Filmhuset Verdensteatret, hvor det jobbes for å sikre helårig kontakt mellom formidlingsleddet og produksjonsmiljøet. Denne nærheten er tenkt å dyrke en åpen dialog og styrke festivalens karakter av å være en møteplass også utenom festivalperioden. For å få dette til jobber vi Norsk filmforbund og Samisk filmforbund.

Festivalen jobber sammen med Norsk Filminstitutt (NFI) om å etablere Cinematek på Verdensteatret, og TIFF er med i pilotprosjektet Nasjonalt Digitalt Cinematek i NFI sin regi. Den første stumfilmfestival i Tromsø arrangeres i september 2006, i samarbeid med NFI og Nasjonal Biblioteket i Rana.

Visuelle kulturstudier på Universitetet i Tromsø representerer et unikt filmmiljø i norsk sammenheng. Der lærer studentene å bruke film som faglig verktøy (feltarbeid) og kommunikasjonsmiddel (forskningsformidling). Det er et internasjonalt studium med like mange utenlandske studenter som norske. Filmer produsert på studiet har hatt en egen plass i programmet hvert år under filmfestivalen i Tromsø, og mange har deltatt på filmfestivaler rundt om i verden etterpå. TIFFF jobber sammen med dette miljøet for å få vist student-produserte filmer for et publikum også utenom festivalperiode. Vi jobber også sammen om kompetanseutvikling gjennom besøk av internasjonale filmskapere som vil komme filmmiljøet i regionen til gode. Dette utvikles på helårsbasis på Verdensteatret i regi av TIFFF, sammen med andre tiltak som skal bringe filmskapere sammen, stimulere til idéskaping og utvikling av nye prosjekter, og hjelpe filmene å finne fram til et publikum på Verdensteatret.

TIFFF er med på å stimulere interesse for film hos unge mennesker som er interessert i å se og å lage film på mange forskjellige måter. Vi har et omfattende, flerårige samarbeid med Nordisk Ungdomsfilmfestival (NUFF) og Ungdomskulturhuset Tvibit. NUFF arrangeres i Tromsø for fjerde gang i 2006, også i år med Verdensteatret som sitt faste visningsted. TIFFF har i år samarbeidet med NUFF om utvikling av prosjektet Stream 2006, et prosjekt for å knytte ungdomsfilmfestivalen i Tromsø sammen med NUK++ (Norsk ungdomskulturfestival som arrangeres under Festspillene i Nord-Norge) gjennom nettbasert kringkasting av de to festivalenes aktiviteter. Dette er et spennende, framtidsrettet prosjekt som åpner for utallige muligheter for begge partene. Det betyr at Verdensteatret kan bli den første kino i landsdelen med digitale visningsmuligheter.

Som et fast element i samarbeidet blir vinnerfilmene fra NUFF vist hvert år under TIFFF. Dette er veldig motiverende for de unge filmskaperne, som er mellom 15 og 25 år. Vinnerne får et festivalpass, og filmene deres blir gjort tilgjengelig for et mye større publikum. NUFF representerer et viktig rekrutteringsgrunnlag for filmbransjen generelt, og TIFFF spesielt. Framtidens filmskaperne og publikummere dyrkes fram her.

For det unge filmmiljøet arrangeres det et eget møte med en profesjonell filmskaper under festivalen. I 2005 fikk de møte den verdenskjente og prisbelønte filmskaperen Mike Leigh. I 2006 ble det arrangert visning av *Oljeberget* bare for denne gruppen, og de fikk møte filmskaperen Aslaug Holm til en eksklusiv samtale etter filmen.

Hvert år er TIFFF mål for ca 150 elever og studenter fra film- og medierelaterte linjer over hele landet, fra Sandefjord i sør til Lakselv i nord. De ser mest film i snitt av alle våre deltakere. I tillegg kommer de ca 900 elever på videregående skoler i Troms som så film under årets filmfestival.

KONKLUSJON/ANBEFALING

Vår konklusjon er at formidling er undervurdert som filmpolitisk virkemiddel i høringsnotatet. Vi mener at et sterkest mulig formidlingsledd er en klar forutsetning for en helhetlig, bærekraftig norsk filmpolitikk, videre at en helhetlig regionalfilmsatsing fordrer at Tromsø internasjonale filmfestival omfattes av den nye strategien for den statlige filmpolitikken. Vår anbefaling er at TIFFF kommer inn som en fast post i statsbudsjettet, og viser til at fylkesrådet i Troms har gjort et vedtak om dette. Vi jobber med en søknad til Kirke- og kulturdepartementet hvor vi vil gjøre greie for hvordan vi mener finansieringen som helhet kan og bør gjøres.

Martha Otte
Festivalsjef